

Visie geluidsschermen

Gemeente Putten
vastgesteld 12 december 2017

SVP

architectuur en stedenbouw

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	5
MEERJAREN PROGRAMMA GELUIDSANERING	7
Opdracht voor ProRail	7
Besluit over maatregelen	7
Stedenbouwkundige visie	9
TYPE GELUIDSSCHERMEN	11
RUIMTELIJKE ANALYSE	13
Arkemheenseweg 12, 14 en 14a	15
Nijkerkerstraat 63 en 63a	17
Stationsstraat 125, 136a en 140	19

1 INLEIDING

ProRail onderzoekt of in de gemeente Putten woningen langs het spoor liggen met een te hoge geluidbelasting. Op grond van de Wet milieubeheer moet ProRail bij deze woningen maatregelen treffen. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat bij meerdere woningen sprake is van te hoge geluidbelastingen zodat kan worden gesproken van zogenoemde saneringssituaties. Voor deze situaties wordt afgewogen of er maatregelen mogelijk zijn om de streefwaarde voor de geluidbelasting te halen en of hieraan eventuele bezwaren kleven. Volgens de Wet milieubeheer kunnen deze bezwaren bestaan uit:

- de kosten: wegen de voordelen van te plaatsen geluidsschermen op tegen de baten
- de ruimtelijke kwaliteit: vormen de geluidsschermen wel of geen aantasting van de omgeving.

In deze visie wordt alleen ingegaan op de stedenbouwkundige en landschappelijke aspecten van geluidsschermen. Voor de meeste saneringssituaties in de gemeente Putten kan worden volstaan met de toepassing van raildempers en mogelijk na-isolatie van de woningen. Voor drie locaties zijn geluidsschermen gepland:

- Arkemheenseweg 12, 14 en 14a
- Nijkerkerstraat 63 en 63a
- Stationsstraat 125, 136a en 140

De stedenbouwkundige visie beperkt zich dan ook tot deze drie locaties. Per locatie wordt:

- een beschrijving gegeven van de ruimtelijke kenmerken en kwaliteit
- een beoordeling gemaakt van de ruimtelijke gevolgen van geluidsschermen
- een advies gegeven over de vraag wel of geen geluidsschermen
- en zo ja een voorstel gedaan voor het schermtype na raadpleging van de bewoners.

In de volgende hoofdstukken wordt eerst kort ingegaan op het Meerjarenprogramma geluidsanering, de Typen geluidsschermen en de Ruimtelijke analyse zoals die wordt toegepast. Daarna volgen de genoemde drie locaties in de gemeente Putten.

MEERJAREN PROGRAMMA GELUIDSANERING

2

Opdracht voor ProRail

Voor het onderzoeken en saneren van geluidknelpunten is de overheid gestart met het Meerjarenprogramma Geluidsanering (MJPG). Daarin werkt ProRail in het hele land aan een stiller spoor en werkt Rijkswaterstaat aan een stillere (snel)weg. Zij moeten ervoor zorgen dat verkeersgeluid – ook bij méér verkeer – onder de wettelijke norm blijft.

ProRail is als spoorbeheerder verplicht om de geluidknelpunten aan te pakken. Dit heet ‘saneren’: ProRail moet voor nagenoeg alle hoofdspoorwegen een saneringsplan maken. In 2015 is ProRail gestart met een gedetailleerd geluidonderzoek. Dit akoestisch onderzoek levert een overzicht op van mogelijke geluidmaatregelen. Uit het akoestisch onderzoek kunnen de volgende maatregelen nodig blijken: toepassing van raildempers, geluidschermen of geluidwallen en nader onderzoek naar isolatiemaatregelen aan de woningen. Deze maatregelen kunnen ook in combinatie met elkaar voorkomen.

Bovenstaande maatregelen, met uitzondering van het nader onderzoek naar mogelijke gevelmaatregelen, worden in 2016 en 2017 verder uitgewerkt. Uit deze uitwerking moet blijken of de maatregel haalbaar en inpasbaar is. Over de inpassing in de omgeving overlegt Movares met de gemeenten. Movares voert deze werkzaamheden uit in opdracht van ProRail.

Besluit over maatregelen

De definitieve vaststelling van de maatregelen zal plaatsvinden in 2018, het jaar waarin een landelijke prioritering is voorzien. Het MJPG is een programma met een budgetgestuurd karakter. Inmiddels is duidelijk dat bijsturing van de oorspronkelijke plannen noodzakelijk is met het oog op de voortgang van de geluidsanering en een efficiënte besteding van de beschikbare middelen. Dat betekent dat er sprake zal moeten zijn van prioritering.

Vanwege het grote belang dat de staatssecretaris hecht aan het terugdringen van negatieve (gezondheid)effecten door geluidhinder kiest zij er daarbij voor om prioriteit te geven aan de hoogst belaste gevallen. Ongeacht de volgorde van de prioritering is het doel daarnaast om overschrijdingen van de binnenwaardennorm in woningen te voorkomen en weg te nemen. Eén en ander blijkt uit de brief die de staatssecretaris 1 september 2016 aan de Tweede Kamer heeft gestuurd (Kamerstuk II 2016/17, 32 252, nr. 58).

Na de herprioritering worden de uitgewerkte geluidmaatregelen opgenomen in een saneringsplan. De minister neemt een besluit over dit saneringsplan, waarna de uitvoering van de maatregelen kan starten. Op het saneringsbesluit kan door belanghebbenden te zijner tijd een zienswijze worden ingediend.

Na de herprioritering worden de uitgewerkte geluidmaatregelen

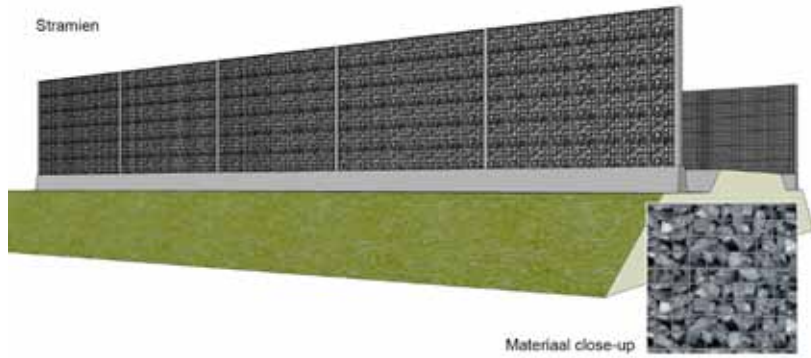

len opgenomen in een saneringsplan. De minister neemt een besluit over dit saneringsplan, waarna de uitvoering van de maatregelen kan starten. Op het saneringsbesluit kan door belanghebbenden te zijner tijd een zienswijze worden ingediend.

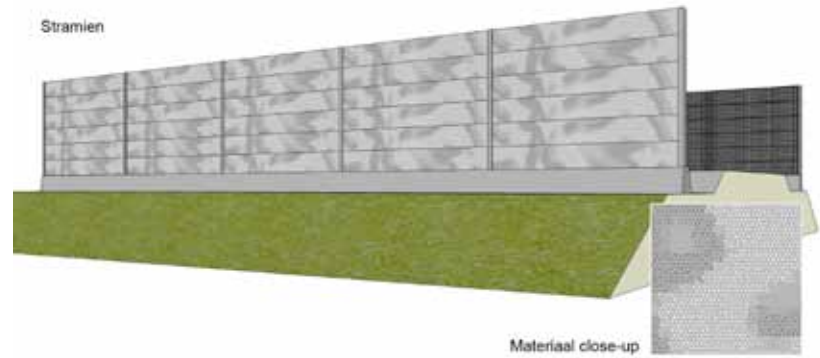
Stedenbouwkundige visie

Middels een stedenbouwkundige visie kan de gemeente vastleggen dat een geluidsscherm niet gewenst is of dat een andere hoogte wenselijk is. Deze stedenbouwkundige visie kan eventueel opgesteld worden na beraad met burgers. In de fase van het akoestisch onderzoek is berekend welke maatregelen nodig zijn. In die fase konden gemeenten middels een stedenbouwkundige visie aangeven of er wensen ten aanzien van geluidsschermen bestaan. In de tweede fase, die van de engineering, staat de hoogte en positie vast en wordt gekeken hoe het scherm wordt ingepast in de omgeving en hoe ze gebouwd kunnen worden. Op het ontwerp-saneringsbesluit kunnen bewoners formeel hun zienswijze indienen, zowel over het deel 'Akoestisch onderzoek' als het deel 'Inpassing en bouwbaarheid'.

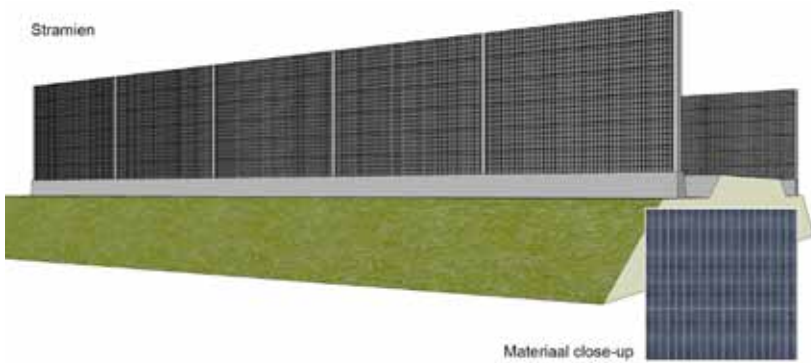
Stramien

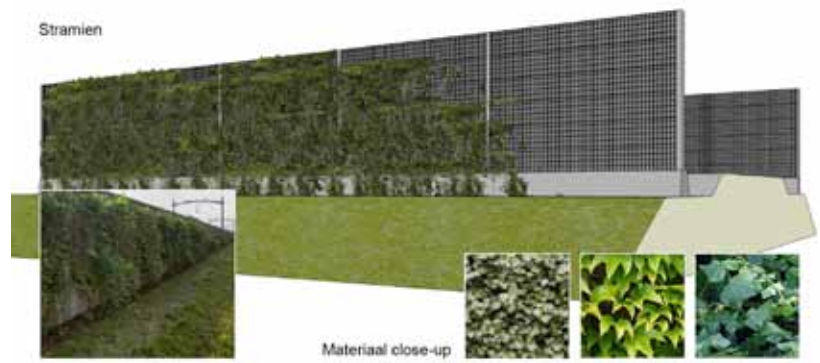
Stramien

Schanskorf

Plaatmateriaal

Cassetterooster

Klimbeplanting

TYPE GELUIDSSCHERMEN

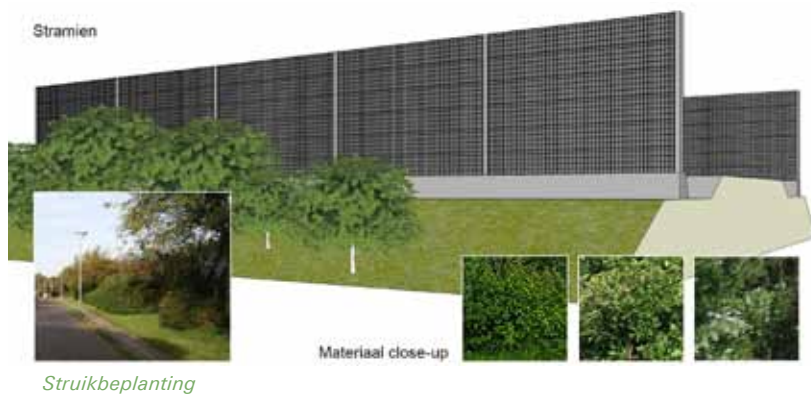
Langs spoorlijnen kan worden gekozen uit drie typen geluidschermen en twee soorten beplanting. Bij de geluidschermen gaat het om schanskorven, plaatmateriaal met perforaties of cassetteschermen met roosters. De groene afscherming kan bestaan uit klim- of struikbeplanting, afhankelijk van de beschikbare ruimte. Schermen en beplanting worden door ProRail als volgt omschreven:

Schanskorf

De schanskorf wordt opgebouwd uit lichtgrijze steen van klein formaat (enkele centimeters). De eenheden zijn 50 centimeter hoog en 4 meter lang.

Plaatmateriaal met perforaties

Deze afwerking bestaat uit plaatmateriaal en wordt uitgevoerd in een nader te bepalen patroon van perforaties. De plaat heeft een dikte van enkele millimeters. De eenheden zijn 50 centimeter hoog en 4 meter lang.

Cassettescherm met rooster

Hierbij wordt voor het aluminium cassettescherm een rooster geplaatst. Hierdoor blijft het cassettescherm wel zichtbaar maar het spuiten van graffiti wordt ontmoedigd. Tevens wordt lichtreflectie voorkomen. Dit is dezelfde afwerking die aan de spoorzijde van het scherm wordt gebruikt. De eenheden zijn 50 centimeter hoog en 4 meter lang.

Klimbeplanting

Deze beplanting kan worden toegepast aan de omgevingskant van het scherm. De beplanting mag niet over het scherm of door het scherm groeien.

Struikbeplanting

Deze beplanting kan worden toegepast aan de omgevingskant van het scherm. Er moet daarvoor ruimte beschikbaar zijn. Dit kan zowel op grond van ProRail als op grond van de gemeente.

Arkemheenseweg

Nijkerkerstraat

Stationsstraat noordzijde

Stationsstraat zuidzijde

RUIMTELIJKE ANALYSE

De drie locaties in Putten zijn op identieke wijze geanalyseerd, zoals aangeven in de Inleiding. Hieronder wordt kort beschreven, waarom de gemeente op deze manier naar de locaties heeft gekeken.

Ruimtelijke kenmerken en kwaliteit

Elke locatie is anders en iedereen kan zich voorstellen dat er plekken zijn waar een geluidsscherm geen ruimtelijk probleem vormt maar dat ook het omgekeerde het geval kan zijn. In zijn algemeenheid geldt dat er in het landelijk gebied vaak meer plaats is dan in de bebouwde kom maar dat het visuele effect hier ook groter is. Te midden van bebouwing hoeft een scherm minder op te vallen maar er kan evengoed sprake zijn van een visuele barrière. Kortom, een beschrijving van de locatie geeft een eerste beeld over mogelijke consequenties van de plaatsing van geluidschermen.

Ruimtelijke gevolgen van geluidschermen

Een geluidsscherm kan zich voordoen als een wand maar kan ook schuilgaan achter bebouwing of beplanting. In een open landschap kan een geluidsscherm als het ware wegvallen ten opzichte van erfbebouwing. Ook is het denkbaar dat door het ontbreken van openbare wegen niemand zicht heeft op een eventueel geluidsscherm en er dus ook geen visueel probleem is. Omgekeerd kan in een bebouwde kom een geluidsscherm in de openbare ruimte voluit in beeld komen en bijvoorbeeld het

zicht op de omgeving verstoren of zelfs blokkeren. De ruimtelijke gevolgen kunnen dan ook heel divers zijn.

Wel of geen geluidschermen

Bij de vraag of er wel of geen geluidsscherm moet worden geplaatst gaat het ook om de afweging van belangen. Wanneer men een groot voordeel heeft van een geluidwerende voorziening worden eventuele bezwaren eerder op de koop toe genomen. Het is iets anders wanneer de één het voordeel geniet en een ander met een nadeel wordt opgescheept. Er moet een balans zijn tussen geluidsoverlast en de geluid beperkende maatregel, waarbij niet alleen naar de belangen wordt gekeken van degene die geluidhinder ondervinden maar ook naar de omgeving als geheel.

Welk schermtype

Is eenmaal de conclusie getrokken dat een geluidsscherm de beste oplossing is, dan kan door de juiste keuze uit de verschillende schermtypen het eventueel nog resterende bezwaar zo goed mogelijk worden weggenomen. Een groene inpassing wordt in veel gevallen als aangenaam ervaren en hindert de makers van graffiti of onttrekt deze naderhand aan het zicht. Zowel in het landelijk gebied van Putten als in de royaal beplante bebouwde kom kan groen de inpassing vereenvoudigen en de visuele effecten verzachten.

Arkemheenseweg 12, 14 en 14a

Ruimtelijke kenmerken en kwaliteit

De spoorlijn kruist de Arkemheenseweg even ten noorden van de Nijkerkerstraat. Het Hoeverveld is een open weidegebied met ter plaatse smalle kavels en evenwijdige sloten, verspreide boerenerven en relatief weinig opgaande beplanting.

De locatie ligt in het landelijk gebied van de gemeente Putten. Westelijk van de spoorlijn heeft de Arkemheenseweg aan beide zijden laanbeplanting, oostelijk van de spoorlijn zijn de groene berm en niet beplant. Aan de noordwestkant van de spoorlijn bevinden zich tussen het ballastbed en huisnummer 12 enkele bomen. Aan de zuidoostkant van de spoorlijn is het gebied tot aan huisnummer 8 geheel open.

Ruimtelijke gevolgen van geluidschermen

Het geluidscherm is geprojecteerd aan de noordwestkant van de spoorlijn. Het is twee meter hoog en 57 meter lang. Vanwege de deels afschermdende beplanting zal het scherm vanuit de huisnummers 12, 14 en 14a nauwelijks zichtbaar zijn, althans wanneer de bomen in blad staan. Vanuit huisnummer 8 wordt het scherm wel altijd zichtbaar, waarbij bedacht moet worden dat het scherm twee meter boven het ballastbed uitsteekt dus feitelijk nog wat hoger is.

Wel of geen geluidschermen

Vanwege de openheid van het landschap is de invloed van een geluidscherm relatief groot. Daarbij is de zichtbaarheid vanuit de woningen die er voordeel van hebben beperkt maar vanuit de

woning aan de andere kant van de spoorlijn relatief groot. Er zijn dus twee redenen om voor deze locatie af te zien van een scherm: de openheid van het landschap met haar weidse zichten en de visuele belemmering voor huisnummer 8.

Standpunt bewoners

De gemeente heeft overleg gevoerd met de bewoners van de Arkemheenseweg 8, 12, 14 en 14a en daaruit kwam het volgende naar voren:

- Arkemheenseweg 8: De bewoner is hier gaan wonen vanwege het weidse uitzicht. Een scherm is voor hem onacceptabel. De woning zelf is al gesaneerd. De geluidwerendheid van de gevels is voldoende om een acceptabel binnenniveau te garanderen.
- Arkemheenseweg 12: De bewoners willen liever geen geluidscherm. Ze ervaren geen overlast van het treinverkeer. Bovendien raken zij het uitzicht kwijt.
- Arkemheenseweg 14/14a: De eigenaar van deze woning wil liever geen scherm, maar omdat hij plannen heeft om de woningen te verplaatsen, ziet hij voordelen in een scherm.

Overigens zijn voor de woningen met huisnummers 12, 14 en 14a volgens de eigenaren op kosten van de NS al eerder geluidwerende maatregelen genomen, maar worden deze woningen niet als gesaneerd aangemerkt.

Nijkerkerstraat 63 en 63a

Ruimtelijke kenmerken en kwaliteit

De spoorlijn en de Nijkerkerstraat kruisen elkaar ter hoogte van de Eemtenpolweg in een scherpe hoek. De huisnummers 63 en 63a liggen in de schegvormige ruimte tussen beide infrastructuurlijnen in met de weg aan voor- en de spoorlijn aan de achterzijde van het erf.

De locatie ligt in het landelijk gebied van de gemeente Putten. Het Halvinkhuizerveld is een halfopen weidegebied met onregelmatige blokverkaveling, verspreide boerenerven met erfbeplanting en solitaire bomen, zowel langs de weg als in het landschap. De brede Nijkerkerstraat, een tweebaansweg met aan beide zijden vrijliggende fietspaden, van de weg gescheiden door een smalle grasberm, heeft geen laanbeplanting.

Ruimtelijke gevolgen van geluidschermen

Het geluidscherm is geprojecteerd aan de noordwestkant van de spoorlijn. Het is twee meter hoog en 74 meter lang. Het ligt aan de achterzijde van de woonbebouwing en is vrijwel onzichtbaar vanuit de dichtstbijzijnde bebouwing aan de Nijkerkerstraat en de Eemtenpolweg. De bebouwing aan de zuidkant van de spoorlijn kijkt uit op een zijtak van de Nijkerkerstraat en niet op het doorgaande wegtracé en wordt door beplanting afgeschermd. Bovendien is het scherm geprojecteerd evenwijdig aan en op korte afstand van nu al aanwezige erfbebouwing en -beplanting die ongeveer dezelfde hoogte heeft.

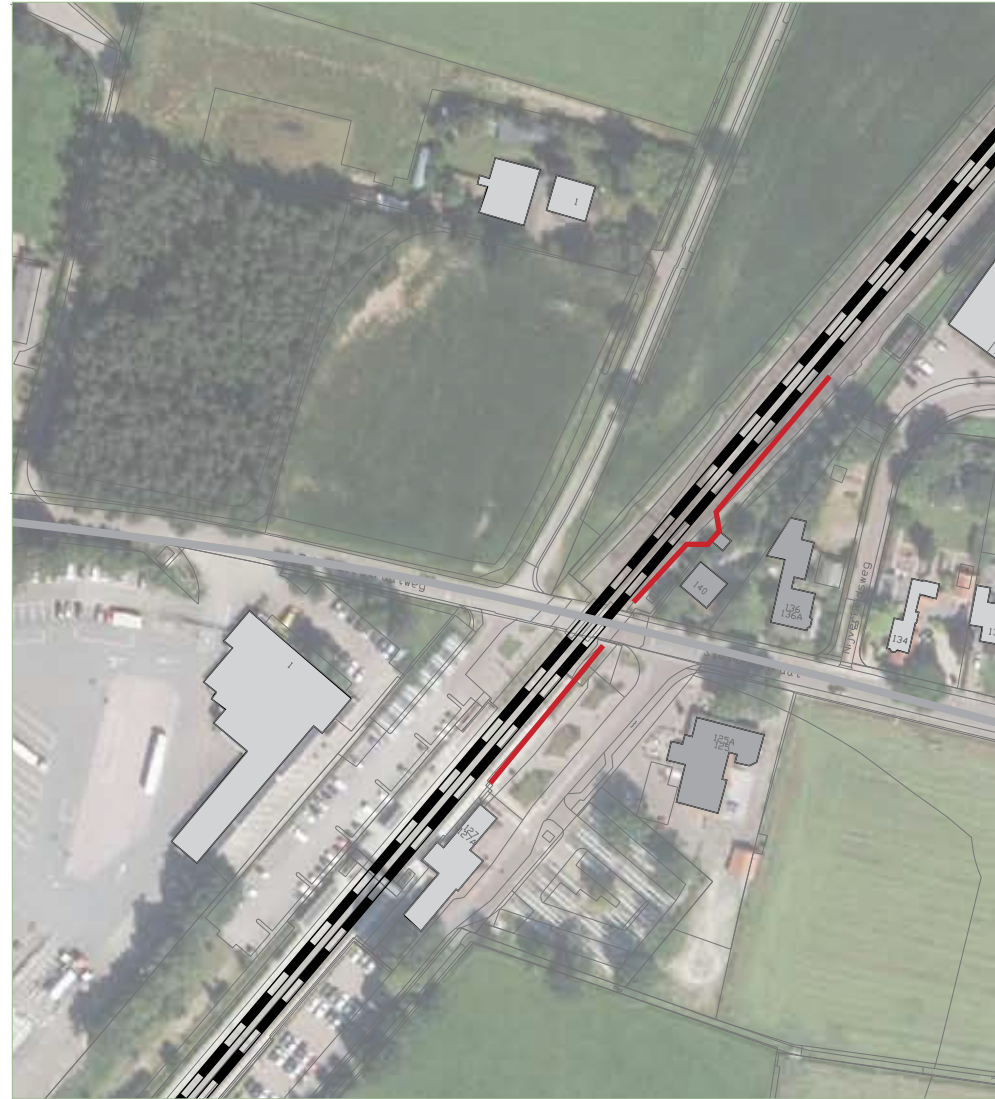
Wel of geen geluidschermen

Vanwege de geringe openheid van het landschap is de invloed van een geluidscherm relatief klein. De zichtbaarheid vanuit de woningen die er voordeel van hebben is beperkt door de aanwezige erfbebouwing. Andere woningen in de omgeving ondervinden vanwege afstand, oriëntatie en afscherming geen visuele hinder van het geprojecteerde geluidscherm.

Standpunt bewoners

De gemeente heeft overleg gevoerd met de bewoners van de Nijkerkerstraat 63 en 63a en daaruit kwam het volgende naar voren:

- De bewoners willen graag een scherm. Men heeft de voorkeur voor het type schanskorf.

Stationsstraat 125, 136a en 140

Ruimtelijke kenmerken en kwaliteit

De spoorlijn en de Stationsstraat kruisen elkaar even ten noorden van het NS-station. Huisnummer 125 betreft café-restaurant 'De Oude Deel', gelegen naast de stationslocatie aan de zuidkant van de Stationsstraat. De huisnummers 136a en 140 liggen aan de noordkant van de Stationsstraat, tegen het bedrijventerrein Keizerswoert aan. Alle woningen bevinden zich aan de oostkant van de spoorlijn maar de locatie bestaat uit twee verschillende delen. De stationslocatie is een openbaar gebied met veel passanten, het deel naast Keizerswoert bestaat uit private terreinen.

De stationslocatie bestaat uit een open ruimte met pal naast de sporen het charmante stationsgebouw met aangrenzende verblijfsgebied, dat onlangs nog opnieuw is ingericht. Aan deze open ruimte grenzen de terrassen van café-restaurant 'De Oude Deel', met daarachter de stationsfietsenstalling. De aftakking van de Stationsstraat vormt de toegang tot het P+R-terrein naast het spoor.

De relatief lage woonbebouwing op de private terreinen naast Keizerswoert worden door de dicht beplante voortuinen deels aan het zicht onttrokken. Ook langs het spoor is de beplanting dicht en zijn de woningen nauwelijks zichtbaar, althans zolang de bomen en struiken in blad staan. Vanaf de Cleenhorsterweg aan de andere kant van de spoorlijn is dit gebied wel goed waarneembaar.

Ruimtelijke gevolgen van geluidschermen

De geluidschermen zijn geprojecteerd aan de zuidoostkant van de spoorlijn. Op de stationslocatie is het zuidelijke deel vier meter hoog en 33 meter lang en het noordelijke deel één meter hoog en 10 meter lang. Het hoge deel ligt prominent in beeld tussen de spoorlijn en het erlangs gelegen openbaar gebied en onttrekt de perrons geheel aan het zicht. Het scherm is zelfs aanzienlijk hoger dan de lage goot van het stationsgebouw. Alleen het laatste lage deel van het geluidscherm tot aan de spoorwegovergang vormt nauwelijks een visuele belemmering.

Op het private deel is het zuidelijke deel van de geluidschermen eveneens één meter hoog maar slechts 4 meter lang. Daarna wordt ook hier het scherm vier meter hoog en krijgt het een lengte van 54 meter. Ook hier is de schaal van het geluidscherm relatief fors ten opzichte van de woonbebouwing maar schermt het aanwezige groen de geprojecteerde geluidwering deels af. Vanaf de Cleenhorsterweg gezien wordt de bestaande bebouwing en de Stationsweg echter helemaal aan het zicht onttrokken.

Wel of geen geluidschermen

In het stationsgebied is de invloed van een geluidscherm relatief groot. De geprojecteerde schermen vormen als het ware een gevelwand in een nu nog open, dorpsachtig gebied. Vanwege de visuele afscherming van de perrons is daarnaast ook de sociale veiligheid in het geding. De zichtbaarheid vanuit de woning die er voordeel van heeft is beperkt, omdat deze met haar ramen alleen op de Stationsstraat is gericht. Het belang van een goede en veilige openbare ruimte weegt echter zwaarder dan de woning in een horecavoorziening, die ook zelf bijna deel uitmaakt van de stationslocatie. Er zijn dus twee redenen om voor dit deel van de locatie af te zien van een scherm: de ruimtelijke kwaliteit van het stationsgebied en het feit dat maar één woning voordeel heeft bij een geluidscherm.

Vanaf de private terreinen zelf is de zichtbaarheid van de geprojecteerd geluidschermen beperkt zolang de opgaande beplanting in blad staat. Het scherm is een extra reden om de bomen en struiken hier te laten staan maar de schaduwwerking in de tuinen moet dan blijvend voor lief worden genomen. Vanaf de overzijde van het spoor zal er altijd sprake zijn van een hoge wand, ook als deze met groen wordt afgeschermd. Dat gaat ten koste van de groene entree van Putten vanaf de landelijke Zuideerzeestraatweg, hoewel die ook al verzwakt is door het zicht op Benegas en Keizerswoert. Uit landschappelijke overwegingen verdient het toch de voorkeur om ook hier af te zien van een geluidscherm.

Standpunt bewoners

De gemeente heeft overleg gevoerd met de bewoners van de Stationsstraat 125, 136a en 140 en daaruit kwam het volgende naar voren:

- Stationsstraat 125: Zowel de eigenaren als de exploitant van 'De Oude Deel' hebben bezwaren tegen de plaatsing van de schermen. 'Het stationsgebied is pas mooi opgeknapt.' Als er al een scherm zou moeten komen (dat is niet wat ze willen) dient er een lager en transparant scherm te worden geplaatst.
- Stationsstraat 136a: Dit pand staat leeg (voormalig eigendom gemeente is onlangs verkocht).
- Stationsstraat 140: De bewoners willen geen scherm. Dit beperkt uitzicht en licht in de woning. Zij hebben ook geen interesse in een lager scherm. Binnenniveau geluid is acceptabel. Volgens de bewoners zijn voor deze woning op kosten van de NS al eerder geluidwerende maatregelen genomen.

Colofon

Putten

januari 2018

Projectnummer 3185

Ontwerp

Johan Galjaard

SVP Architectuur en Stedenbouw

Karlijn Verwers

SVP Architectuur en Stedenbouw

In opdracht van

Gemeente Putten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder vooraf schriftelijke
toestemming van SVP Architectuur en Stedenbouw

SVP

architectuur en stedenbouw

SVP Architectuur en Stedenbouw

't Zand 17

Postbus 465

3800 AL Amersfoort

telefoon: **033 470 11 88**

e-mail: **info@svp-svp.nl**

internet: **www.svp-svp.nl**